

УДК 340.12:321.011:314.15(=161.2)(477)(045)"19"
DOI 10.32782/2523-4269-2025-93-28-32

Зозуля Євген Вікторович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8114-1133>

Левінець Руслан Петрович,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри новітньої історії України
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1115-8284>

КОНЦЕПТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ В ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІГРАЦІЇ ХХ СТ.

Статтю присвячено дослідженню концепту територіальної цілісності в правовій доктрині української політичної еміграції ХХ століття. На основі історико-правового підходу сформовано та обґрунтовано еволюцію поглядів провідних еміграційних мислителів – В'ячеслава Липинського, Степана Рудницького, Миколи Шлемкевича, Лева Бачинського, Миколи Сціборського – щодо територіальної цілісності, соборності та природного права нації. Здійснено комплексний аналіз джерел правової доктрини еміграції, включно з політико-правовими документами, науковими публікаціями та філософськими працями, що дало змогу з'ясувати їх вплив на сучасні конституційні та міжнародно-правові підходи до захисту державного суверенітету України. Визначено, що концепти територіальної цілісності та соборності, сформовані в умовах бездержавності й зовнішнього поневолення, зберігають актуальність і сьогодні, забезпечуючи методологічну основу для сучасного конституціоналізму, національної безпеки та державної політики у відповідь на агресію Російської Федерації проти України.

Ключові слова: територіальна цілісність, правова доктрина української еміграції, соборність, історико-правовий підхід, державотворення, природне право, суверенітет України, сучасна конституційна політика.

Постановка проблеми. Проблематика територіальної цілісності держави посідає ключове місце в сучасних українських політико-правових дослідженнях, особливо з огляду на тривалу зовнішню збройну агресію Російської Федерації проти України та необхідність теоретичного переосмислення основ державності. Попри значний обсяг сучасних праць, присвячених конституційним засадам територіальної цілісності, малодослідженим залишається історико-правовий вимір цієї категорії, зокрема її інтерпретація в ідейній спадщині української політичної еміграції ХХ століття. Представники еміграційного середовища – державники, правознавці, громадсько-політичні діячі – сформувавши цілісну концепцію державності, у якій питання територіальної цілісності нерозривно поєднувалося з боротьбою за національну суб'єктність, правовий статус України та міжнародно-правові гарантії її існування.

Попри те що окремі аспекти їхньої діяльності та політико-правової думки досліджені в історіографії, системного аналізу того, як саме діячі української еміграції осмислювали проблему територіальної цілісності, досі бракує. Наявний науковий розрив проявляється у фрагментарності праць, відсутності цілісного порівняльного підходу та слабкому залученні еміграційної правової доктрини до сучасного дискурсу державотворення. Це зумовлює потребу в комплексному дослідженні зазначеної проблеми, встановленні її теоретичних засад, еволюції поглядів та їх значення для сучасної української правової науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри зростання інтересу до історико-правової спадщини української політичної еміграції, питання інтерпретації територіальної цілісності в працях її представників досі залишаються недостатньо

опрацьованими у вітчизняній юридичній науці. Значна частина досліджень зосереджена на загальних концепціях державності, оминаючи спеціальний аналіз територіально-правових аспектів. Зокрема, проблематика державно-правової думки української політичної еміграції міжвоєнного періоду ґрунтовно опрацьована в працях О. В. Токарчук. У монографії «Розвиток державно-правових учень представниками української еміграції (1920–1930-ті рр.)» [1] дослідниця комплексно реконструює еволюцію державницьких концепцій еміграційних мислителів, простежує їх внесок у формування модерної української державності, однак питання територіальної цілісності розглядається переважно в контексті загальної проблематики суверенітету та державності. Подібний підхід простежується й у її науковій розвідці «Окремі засади українського державотворення в науковому доробку представників української еміграції у 20–30-х рр. ХХ ст.» [2], де акцентовано на історико-правових підставах українського державотворення, ролі еміграційних концепцій держави, суверенітету, народного представництва, але без спеціального виділення категорії територіальної цілісності як самостійного об'єкта аналізу.

Крім того, питання територіальної цілісності як конституційно-правової категорії та об'єкта правового захисту розкрито в праці В. Л. Ортинського «Державна єдність і територіальна цілісність України як об'єкти правового забезпечення», у якій запропоновано розрізнення понять державної єдності та територіальної цілісності, схарактеризовано їх взаємозв'язок і систему юридичних гарантій, насамперед конституційно-правових [3]. У площині міжнародного права співвідношення принципів територіальної цілісності держав та самовизначення народів досліджує К. О. Клименко, який доводить імперативний характер принципу територіальної цілісності та обмежений, переважно антиколоніальний характер права на сецесію [4].

Так, наявні дослідження дають змогу окреслити як еволюцію державно-правової думки української еміграції, так і загальнотеоретичні підходи до розуміння територіальної цілісності в національній та міжнародно-правовій доктрині. Водночас відсутнім залишається цілісний аналіз того, як саме категорія територіальної цілісності осмислювалася в межах еміграційної державно-правової доктрини ХХ ст., які концепти соборності, кордонів, просторової єдності держави пропонували провідні еміграційні мислителі й наскільки ці ідеї суголосні сучасному українському конституціоналізму. Заповнення цієї дослідницької прогалини й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Зважаючи на це, **метою статті** є комплексне дослідження концепту територіальної цілісності в правовій доктрині української політичної еміграції ХХ століття, з'ясування його теоретичних засад, джерел формування, ключових ідей та еволюції поглядів еміграційних мислителів, а також визначення значення їхніх підходів для сучасного українського державотворення та конституціоналізму.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи зазначену проблематику, необхідно зазначити, що цілісність території є ключовим складником конституційного ладу та одним із базових принципів функціонування демократичної держави. У сучасних умовах порушення цього принципу через збройну агресію Російської Федерації проти України спричиняє необхідність осмислити механізми захисту територіальної цілісності саме в історико-правовому контексті.

Як відомо, територіальна цілісність – одна з фундаментальних засад сучасного міжнародного права, закріплена, зокрема, у Статуті ООН (ст. 2), Гельсінському заключному акті 1975 року, а також у численних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН щодо ситуації в Україні. Ігнорування цього принципу міжнародного права не лише ставить під загрозу внутрішню стабільність окремих держав, а й руйнує фундаментальні основи світового правопорядку, відкриваючи шлях до насильницького перегляду кордонів. Маємо підкреслити, що проблема збереження територіальної цілісності держави набуває особливої актуальності в контексті сучасної російсько-української війни, що розпочалася у 2014 році з незаконної анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією та переросла в повномасштабну агресію в лютому 2022 року. Це поставило перед українською державністю екзистенційний виклик, безпосередньо пов'язаний із захистом національного суверенітету, недоторканності кордонів, а також політико-правової єдності нації.

Так, на тлі збройної агресії постає потреба науково переосмислити національні правові доктрини, зокрема вивчити й адаптувати положення української еміграційної правової думки, яка впродовж ХХ ст. послідовно обстоювала ідею єдності українських земель. Позиції таких мислителів, як В'ячеслав Липинський, Степан Рудницький, Лев Бачинський, Микола Сціборський, Микола Шлемкевич та інші, можуть стати джерелом не лише історичного розуміння, а й інтелектуального ресурсу для формування сучасної правової політики в умовах війни.

Усе сказане означає те, що в сучасних умовах територіальна цілісність України – це не лише об'єкт державного суверенітету, а й символ національної ідентичності, цілісного історичного простору, а також критичний чинник у забезпеченні безпеки Європи. Тому дослідження територіальної цілісності в контексті української еміграційної правової доктрини є надзвичайно актуальним і має не лише наукове, а й практичне значення.

За таких умов одним з важливих завдань вітчизняної історико-правової науки є осмислення сутності категорії «територіальна цілісність» у правових дискурсах української еміграції ХХ ст., що стала важливим елементом її державницької ідеології.

Зазначене зумовлено тим, що формування правової доктрини української еміграції щодо територіальної цілісності відбулося в умовах бездержавності, колоніального гноблення та геополітичного поділу українських земель між кількома імперіями та державами. Ці історичні обставини сформували в середовищі еміграційних інтелектуалів розуміння територіальної цілісності як ключового постулату державотворчої ідеї. Крім того, ці обставини сприяли тому, що в еміграційній юридичній думці територія держави осмислювалася не лише як об'єкт міжнародного права, а і як органічний компонент національного буття, просторове втілення ідеї суверенітету та засіб політичної єдності.

Дослідження теоретичних проблем розуміння територіальної цілісності в еміграційній правовій думці зазначеного історичного періоду дає змогу також дійти висновку, що еміграційна юридична доктрина усвідомлювала цілісність території як універсальну цінність у праві нації. Територія посвячувалася як факт історичної справедливості та національно-державного ідеалу. До того ж вона розглядалася як основа суверенітету української нації і її права на державу. Так, теоретичне осмислення поняття територіальної цілісності

в еміграційній юридичній думці відбувалося в тісному зв'язку з ідеями історичної легітимності, природного права на державність і принципом соборності.

Звертаючись до характеристики джерел правової доктрини української еміграції щодо питань територіальної цілісності, маємо зазначити, що вони мають багаторівневу природу і містять правові, історичні, філософські, геополітичні та культурні компоненти. Зокрема, серед них необхідно виокремити політико-правові документи, видання Державного Центру УНР в екзилі, створеного в 1930 році у Варшаві Українського наукового інституту, українських правничих товариств («Союз українських адвокатів», «Українське правниче товариство у Західній Європі»), часописи українських юристів в еміграції, роботи українських наукових інститутів у Парижі, Саут Бенді (США), Нью-Йорку.

Проте основні її положення викладені в працях провідних мислителів української політичної еміграції ХХ ст. – В'ячеслава Липинського, Степана Рудницького, Миколи Шлемкевича, Лева Бачинського, Миколи Сціборського та інших.

Зокрема, одним із джерел формування правової доктрини української еміграції щодо питань територіальної цілісності стала традиція історичного права, згідно з якою українці мають історично підтвержене право на власну державність у межах етнічної та історичної території.

У межах цього підходу одним із перших теоретиків, хто концептуалізував поняття територіальної єдності України, був В'ячеслав Липинський. У своїй праці «Листи до братів-хліборобів» він підкреслював важливість територіальної єдності як основи державності: «Не на племені і не на етнографії, а на території основана Держава. [...] Наша Українська Держава мусить обняти всі землі, на яких ми зо зброєю в руках можемо і мусимо забезпечити порядок, закон і хліборобську працю» [5, с. 49, 101]. У своїй політико-правовій філософії він розглядав державу як територіальну організацію нації, а не лише етнічну спільноту. Зокрема, обґрунтовував необхідність єдності всіх українських земель – як Наддніпрянської, так і Західної України – у межах єдиної політико-правової організації, спираючись на історичну спадщину козацької держави й традицію державного управління на власній землі. Територіальна цілісність, за Липинським, є не лише політичним і правовим актом, а й метафізичною необхідністю для існування нації.

Важливим теоретичним джерелом слугує геополітична школа в українській еміграції, представлена Степаном Рудницьким, видатним географом, політичним мислителем і членом Української географічної наукової школи. У його працях територіальна цілісність постає як природне право українського народу на єдність власного етнічного простору. Так, у своїй праці «Україна – земля і народ» (1910) та подальших геополітичних дослідженнях він обґрунтував ідею «національної території» як простору, що охоплює всі українські етнографічні землі: «Тільки соборна Україна, що об'єднує Наддніпрянщину, Галичину, Волинь, Буковину, Закарпаття й Кубань, є геополітично й історично виправданою» [6, с. 28]. Так, він підкреслював, що жодна частина України не може розглядатися у відриві від цілого, а відсутність єдності призводить до втрати суверенності. Водночас С. Рудницький підкреслював важливість історичних, географічних і культурних чинників у формуванні стабільних та легітимних кордонів держави, стверджуючи, що лише соборна Україна може бути політично життєздатною.

Наступним чинником у поглядах представників української політичної еміграції на проблему територіальної цілісності держави є концепція природного права, відповідно до якої народ має невідчужуване право на володіння територією, що є його історичним та етнічним ареалом. У цьому контексті український філософ, публіцист, політичний діяч, представник еміграційної правової та політичної думки Микола Шлемкевич розглядав територіальну цілісність держави не лише в юридичному, а й у глибоко моральному і філософському сенсі. У межах його концепції природного права територіальна цілісність – це фундаментальне право нації, похідне від її природного буття. Вона є запорукою гідного існування народу й чинником його історичної тягlosti. Зокрема, у своїй філософсько-правовій праці «Нація і держава» (1947) він обстоював думку, що розчленування українських земель є не тільки політичним злочином, а й моральним посяганням на цілісність нації: «Не може бути вільної нації без власної суверенної держави, так само як не може бути держави без національної території. Наші землі – це не лише територія, а тіло нації» [7, с. 55]. До того ж у своїх працях Микола Шлемкевич послідовно критикував імперські ідеології, особливо російський імперіалізм, як такі, що суперечать моральним засадам природного права й загрожують праву націй на самовизначення.

Так, концепція територіальної цілісності у філософії Миколи Шлемкевича набуває глибоко етичного й правового змісту, поєднуючи ідеї національного самозбереження, духовної єдності та природного правопорядку.

Необхідно підкреслити, що ідеї Миколи Шлемкевича про те, що розчленування українських земель є порушенням природного права народу на власну державу, а будь-яка легітимна українська влада мусить боротися за возз'єднання всіх етнографічних територій, обґрунтовується також у працях Лева Бачинського та Миколи Сціборського, які обстоювали ідею «соборної» України, вказуючи на важливість правової непорушності її історичних кордонів.

Зокрема, один з ідеологів українського націоналізму Микола Сціборський писав, що право держави на територіальну єдність є не тільки політичним правом, а й імперативною нормою національного права. Він підкреслював, що жодна українська влада не має права на «зраду соборності» через відмову від будь-якої частини етнографічної України: «Територіальна єдність є вищим законом для національної держави, навіть якщо її де-факто неможливо здійснити в певний момент» [8, с. 81].

Своєю чергою, у державно-правових поглядах Лева Бачинського територіальна цілісність постає як фундаментальне право нації, що реалізується через політико-правові та моральні імперативи держави. Прагнення до об'єднання етнографічних українських земель в одну соборну державу закріплюється в його законодавчих ініціативах (Закон «Про злуку» 1919), державницьких актах (Акт Злуки 22.01.1919), парламентських виступах та аграрній політиці Західноукраїнської Народної Республіки. Для Л. Бачинського територіальна єдність була не лише політичною метою, а й критерієм легітимності влади.

Так, у центрі правової доктрини представників української еміграції стоїть концепт соборності як юридично-політичного принципу, що вимагає повного та невідмінного об'єднання всіх українських земель у єдину державу. Цей підхід базувався на уявленнях про історичну спадкоємність, природне право націй на самовизначення та на протидію будь-яким формам колоніалізму чи

імперіалізму. Загалом, принцип соборності – як об'єднання всіх українських етнічних земель в єдиній державі – був не декларацією, а аксіоматичним постулатом української політичної традиції в еміграції.

Вищенаведений аналіз дає змогу висновувати, що державно-правові погляди української політичної еміграції ХХ ст. на територію держави поєднували ідеї історичного права, цінності природного права, національно-державницьку традицію, утвердження геополітичної єдності та категоричного захисту національної соборності.

З огляду на це, вищезазначений аналіз дає змогу стверджувати, що зазначена правова традиція є не лише частиною історії вітчизняної правничої думки – вона стала актуальним джерелом сучасного правового опору агресії Російської Федерації. Саме завдяки цій концепції, у якій територія розуміється не як об'єкт політики, а як невіддільна частина національного буття, Україна здатна формулювати послідовну правову відповідь на спроби її територіального розчленування, подовжити формування сучасної національної правової ідеології, орієнтованої на відновлення територіальної цілісності держави.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що концепт територіальної цілісності в правовій доктрині української політичної еміграції ХХ століття становить фундаментальний елемент державницької ідеології, що формувався в умовах бездержавності, зовнішнього поневолення та системного розчленування українських земель. Еміграційні мислителі – В'ячеслав Липинський, Степан Рудницький, Микола Шлемкевич, Лев Бачинський, Микола Сціборський та інші – виробили цілісну політико-правову концепцію, у якій територія трактується не лише як географічний або юридичний компонент держави, а і як онтологічна основа національного буття, просторове втілення суверенітету та передумова політичної єдності.

До того ж еміграційна правова думка сформулювала кілька ключових теоретичних положень щодо територіальної цілісності:

- признання території як первинної ознаки держави і простору реалізації національної волі (В. Липинський);
- геополітичне обґрунтування українського територіального простору як єдиного та невід'ємного (С. Рудницький);
- етико-філософське тлумачення території як «тіла нації» та порушення її цілісності як морального злочину (М. Шлемкевич);
- імператив соборності й безумовної єдності всіх українських земель як критерію легітимності влади (Л. Бачинський, М. Сціборський).

Ці концепти становлять органічно пов'язану систему, що випередила свій час і заклала методологічні основи сучасного конституційно-правового підходу до територіальної цілісності.

Узагальнення джерел і змісту еміграційної доктрини засвідчує, що вона:

1. Поєднала історичне право, природне право та геополітичні чинники, надаючи території багатовимірною

змісту – юридичного, політичного, культурного і морально-ціннісного.

2. Визначила соборність як принцип, що перевищує політичну доцільність і є нормативним імперативом національного існування.

3. Сформулювала ідеологічні та правові моделі, які залишаються актуальними для сучасної української державності.

Акцентуючи актуальність еміграційної доктрини в умовах сучасної російсько-української війни, необхідно зазначити, що результати дослідження засвідчують, що інтелектуальна спадщина української політичної еміграції має безпосереднє значення для нинішнього етапу державотворення. Повномасштабна агресія Російської Федерації з 2014 року та її ескалація у 2022 році проти нашої держави відтворюють ті загрози, проти яких виступали діячі еміграції. Саме їхні концепції дають змогу глибше осмислити: екзистенційний характер територіальної цілісності для української нації; природно-правовий характер права народу на свою територію; неприпустимість будь-яких форм легітимації насильницької зміни кордонів; право на оборону та міжнародну підтримку як механізми захисту національної території; соборність як відповідь на спроби зовнішнього розчленування українського простору.

Сучасне українське законодавство та міжнародно-правова позиція України щодо тимчасово окупованих територій фактично підтверджують основні положення еміграційної доктрини, зокрема тезу про недоторканість історичних та етнічних кордонів, право на визволення окупованих земель і невизнання будь-яких наслідків агресії.

Ураховуючи сучасний стан російсько-української війни, можна стверджувати, що правова доктрина української політичної еміграції ХХ століття не лише зберегає свою теоретичну значущість, а й набуває нової практичної ваги. Вона слугує інтелектуальним ресурсом для: формування державної політики деокупації та реінтеграції; удосконалення конституційних засад територіальної цілісності; розроблення сучасних безпечних концепцій; зміцнення національної ідентичності в умовах війни; протидії імперським концепціям «історичних прав» Росії.

Отже, еміграційна доктрина територіальної цілісності є частиною українського державницького канону, що зберігає методологічну цінність і сьогодні, а її положення мають бути інтегровані в сучасний український конституціоналізм, міжнародно-правову позицію та стратегію національної безпеки. Її актуальність у період збройного протистояння російській агресії є не лише науковою, а й екзистенційною.

Перспективи подальших розвідок зазначеної проблематики пов'язані з дослідженням спадкоємності еміграційної правової доктрини та сучасного конституціоналізму, аналізом механізмів захисту територіальної цілісності України в умовах протидії збройній агресії адаптації історико-правових ідей еміграційних діячів у сучасній державній політиці.

Список використаних джерел

1. Токарчук О. В. Розвиток державно-правових учень представниками української еміграції (1920–1930-і рр.) : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 477 с.
2. Токарчук О. В. Окремі засади українського державотворення у науковому доробку представників української еміграції у 20–30-х рр. ХХ ст. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Право*. 2018. Вип. 33. С. 3–7.
3. Оргинський В. Державна єдність і територіальна цілісність України як об'єкти правового забезпечення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки*. 2020. Т. 7, № 2. С. 1–6.

4. Клименко К. О. Співвідношення принципів територіальної цілісності держав і самовизначення народів у міжнародному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2022. Вип. 69. С. 444–450.
5. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Відень, 1926. 101 с. [Стародрук].
6. Рудницький С. Чужими шляхами. Львів, 1920. С. 12–145. [Стародрук].
7. Шлемкевич М. Нація і держава. Мюнхен : УВАН, 1947. С. 7–210. [Еміграційне видання].
8. Сціборський М. Націократія. Варшава, 1935. 121 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/ideologiya/scziborskyj-m-nacziokratiya/-nacziokratiya/> (дата звернення: 02.12.2025).

References

1. Tokarchuk, O.V. (2019). Rozvytok derzhavno-pravovykh uchen predstavnykamy ukrainsoi emihratsii (1920–1930-i rr.) [Development of state and legal doctrines by representatives of Ukrainian emigration (1920s–1930s)]: monohrafiia. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
2. Tokarchuk, O.V. (2018). Okremi zasady ukrainsoho derzhavotvorennia u naukovomu dorobku predstavnykiv ukrainsoi emihratsii u 20–30-kh rr. XX st. [Certain principles of Ukrainian statehood in the scientific achievements of representatives of Ukrainian emigration in the 1920s and 1930s]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 18 : Pravo*, 33, 3–7 [in Ukrainian].
3. Ortynskyi, V. (2020). Derzhavna yednist i terytorialna tsilisnist Ukrainy yak obiekty pravovoho zabezpechenniaiu [State unity and territorial integrity of Ukraine as objects of legal support]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha». Seriiia : Yurydychni nauky*, 7(2), 1–6 [in Ukrainian].
4. Klymenko, K.O. (2022). Spivvidnoshennia pryntsyypiv terytorialnoi tsilisnosti derzhav i samovyznachennia narodiv u mizhnarodnomu pravi [The correlation between the principles of territorial integrity of states and self-determination of peoples in international law]. *Naukovyi visnyk Uzhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Pravo*, 69, 444–450 [in Ukrainian].
5. Lypynskyi, V. (1926). Lysty do brativ-khliborobiv [Letters to the farmer brothers]. Viden, [Starodruk] [in Ukrainian].
6. Rudnytskyi, S. (1920). Chuzhymy shliakhamy [In other people's ways]. Lviv, 12–145 [Starodruk] [in Ukrainian].
7. Shlemkevych, M. (1947). Natsiia i derzhava [Nation and state]. Miunkhen : UVAN, 7–210 [Emihratsiine vydannia] [in Ukrainian].
8. Stsiborskyi, M. (1935). Natsiokratiiia [Natocracy]. Varshava. Retrieved from <https://diasporiana.org.ua/ideologiya/scziborskyj-m-nacziokratiya/-nacziokratiya/>, (data zvernennia: 02.12.2025) [in Ukrainian].

Zozulya Yevhen,

Doctor of Law, Professor,

Professor at the Department of State and Legal Disciplines of the Educational and Scientific Institute of Law and Social Management

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8114-1133>

Levinets Ruslan,

Candidate of Historical Sciences,

Associated Professor at the Department of History of Ukraine

(Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1115-8284>

THE CONCEPT OF TERRITORIAL INTEGRITY IN THE LEGAL DOCTRINE OF UKRAINIAN POLITICAL EMIGRATION IN THE 20TH CENTURY

The article is devoted to the study of the concept of territorial integrity in the legal doctrine of Ukrainian political emigration in the 20th century. Based on a historical-legal approach, the evolution of the views of leading émigré thinkers – Vyacheslav Lypynsky, Stepan Rudnytsky, Mykola Shlemkevych, Lev Bachynsky, and Mykola Scibor – regarding territorial integrity, unity, and the natural rights of the nation has been formulated and substantiated. A comprehensive analysis of the sources of the émigré legal doctrine, including political and legal documents, scholarly publications, and philosophical works, has been conducted, which allowed for clarifying their influence on contemporary constitutional and international legal approaches to the protection of Ukraine's state sovereignty. It is determined that the concepts of territorial integrity and unity, developed under conditions of statelessness and external domination, remain relevant today, providing a methodological foundation for modern constitutionalism, national security, and state policy in response to the aggression of the Russian Federation against Ukraine.

Key words: territorial integrity, legal doctrine of Ukrainian emigration unity, historical-legal approach, state-building, natural law, sovereignty of Ukraine, contemporary constitutional policy.

Дата першого надходження статті до видання: 04.12.2025
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.12.2025
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025